

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Num. de Duminică
Pe un an 4 Cor. — Pen-
za România și America
10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscrise nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Atentatul din Lemberg.

În jurul catafalcului nenorocitului loctiitor din Lemberg, contele Potoczky, regretele sunt unanime. Sunt note comune omenesti care se întâlnesc în aceasta solidaritate de simțire, față de victimă și tragicul ei. De aceea atentatele politice nu pot nici-odată servi o cauză: victima va stoarce totdeauna compătimire, aceasta e ceva prea omenesc și dimpotrivă atentatorul și cu el adesea și cauza în interesul căreia se sacrifică, nu se pot alege decât cu odii.

În cazul contelui Potoczky notele aceste omenesti sunt foarte multe. Mai întâi cine nu va înțelege pe deplin emoția ce se degajează din telegrama extraordinar de calduroasă a Monarhului, care »adânc sguduit la parte la doliul familiei?« Contele Potoczky moare doar cu un Moriturii te salutant pe buze. El zise: »Spuneți împăratului că i-am fost credincios până la cea din urmă suflare«. Nu mai puțin de o putere dramatică fu agonia sa. Simțindu-și sfârșitul a zis că nu-i aducă medic. »Aduceți mai bine peol... Creștin fiind nu-mi e frică de moarte«. Apoi către soția sa: »Tu ai fost fericirea și mângâierea vieții mele...

Căci atentatul este poate într'adevăr fără păreche. Sicinski Miroslav nu este un elev al școlii anarhiste, n'a avut înaintea sa pilde pe care temperamentul său fanatic să fi crezut să le imite. Un băiat, care are însă o mamă de o sentimentalitate excesivă, pe care i-o moștenește, și un tată, pe care îl

pierde înainte cu un an, nu mult după alegerile generale la Reichsrat, unde fusese și dânsul candidat cu programul național al rutenilor, căzuse însă prin volnicile fără seamăn ale administrației poloneze, care stăpânește în Galiția. Astea ne explică mult, probabil însă nu totul, pentruca să înțelegem cuvintele rostite de atentator în momentul de-a slobozi arma: »aceasta pentru nedreptățile săvârșite împotriva rutenilor« și teribila sa hotărîre pe care ne-o spun cuvintele rostite după atentat: »Nu-l regret pe loctiitor... Pe mine mă vor spânzura«.

Sicinski Miroslav deși tânăr, este totuși la o vârstă când și fără sfaturile mamei sale, care recunoaște că și-a crescut băiatul așa ca odată să răzbune pe asupritorii rutenilor, putea să vadă și cu proprii săi ochi starea nenorocită și deplorabilă a poporului rutean, care-i captivase inima sa prea mult simțitoare.

Care este într'adevăr soarta poporului rutean în Galiția? Cu nimic mai rea și în multe privințe mai bună decât a noastră a naționalităților din Ungaria.

În Galiția trăiesc trei milioane de ruteni, față de 3½ milioane poloni. Administrația însă, toată e în mâinile nobilimei polone, în mâinile șleahței, cum este la noi în mâinile feudaților unguri. În parlament stau 80 de deputați poloni, față de 30 deputați ruteni. Va să zică mai bine ca la noi, unde stau 25 față de 400. Clubul polon este așa de puternic încât poate să paralizeze toate măsurile eliberatoare ce vin din Viena. Așa de pildă au știut să susțină sistemul de te-

roare și mișelii administrative în alegeri și la ultimele alegeri generale săvârșite pe baza sufragiului universal. În cercul Buraț de pildă, — de unde se zice că se trage atentatorul — s'au dat salve de foc împotriva rutenilor cari au avut puterea să reziste contra corupției și a terorizărilor. Jandarmi duceau pe oameni la urnă. Așa a căzut tatăl atentatorului care era candidat. În câte un cerc electoral adevărată concentrație de armată. Aidoma ca la noi. La Beiuș 3000 la Bocșa 3500, mai multe sulite decât alegători.

Presa li este persecutată, ziarele confiscate, adunările disolvate, asocierile neîngăduite. Doar că nu le zac redactorii cu dușumul în temniță, încolo exact ca la noi. Instrucția elementară neglijată după planuri anume, ca poporul să rămâie analfabet. N'au însă o lege de nedreptate strigătoare la cer ca cea a lui Apponyi.

Dimpotrivă ei țin deja acolo că cer cu înzistență o universitate ruteană; este tocmai anul dela demonstrațiile mari din Lemberg în favorul universității rutene. La noi, cui i-ar veni în minte să ceară între împrejurarile de azi universitate?

Țăranul rutean, întocmai ca al nostru este sărac lipit pământului. Nimeni nu se îngrijește de el, cum nu se îngrijește nici de al nostru. Patriotismul galițian care numai întărirea elementului polon, ca element cultural și susținător de stat. Căci rutenii sunt un element nu numai fără cultură dar și inculturabil cum bunăoară ni-se spune că am fi noi, zâlnic în presă ungurească. Va să zică acele fraze, pe cari nu știm dacă șleahța po-

FOIȚĂ ORIGINALĂ A TRIBUNEI.

Impăratul Wilhelm II și artiștii germani.

Note de Horia Petra-Petrescu.

Regele Prusiei și împăratul Germaniei, »Le Kaiser«, cum îi spun francezii amestecând malița cu un gram de teamă, este pe lângă toate celelalte ocupații, și un om al artelor.

Pictează, se ocupă cu muzica, sculptura, cu arhitectura, dă sfaturi în stînga, în dreapta, corectînd postura unui străbun pentru alea triumfală din Berlin-Tiergarten sau respingînd chiar premiul ce vrea să juriu unei societăți să-l ofere unui scriitor modern, cum e spre pildă, Gerhard Hauptmann.

Astea toate în urma încrederii sale de potentat nu numai al statului, ci și al bunului gust.

Că pictorii și sculptorii și poezii și arhitecții, în cea mai mare parte, au alte idei despre gustul imperatorului lor, nu-l sinchisește mult.

De altfel capetele încoronate, cari să se fi îndelemtic cu artele frumoase, nu sunt vre-o raritate. Chiar și în timpul din urmă a apărut de nou o piesă teatrală a lui Frederic cel mare, scrisă — firește — în limba lui Molière și chiar sub influința acestuia, căci filosoful dela Sansouci mărturisea fără de nici o jenă, că vorbește nemțește ca un birjar: »comme un cocher«.

Plimbându-se »le Kaiser« prin strălucitele apartamente ale palatului dela Sansouci, din apropierea Berlinului și văzînd vestita sală, unde se

dedeau concertele de flaut sau biblioteca apărută de sgomotul de afară, își va fi gândit și el: să fac asemeni lui Frederic cel mare.

Nu mai că Frederic nu avea orgoliul de a însemna atîta pe tărîmul artelor. Era conștiu de talentul său de dilectant și era prea mulțumit cu ce-l înzestrase natura.

Altfel Wilhelm II.

Au motive revistele umoristice să-l ia la vale. Și auzi, dacă ascuți cu atenția cuvenită, în vîlmășala de gume ironice și mușcătoare de cele mai multe ori, câte un adevăr, care trebuie să îl usture pe marele Imperator. Și de aici până la răzbușunarea împotriva celor ce atacă e numai un pas.

Fapt e că cel mai de seamă artiști germani de astăzi ocolesc curtea imperială, iar Wilhelm să face că nici nu-l vede, deși se informează cu deamănuntul de toată mișcarea artistică, fie ea ori cât de diametral opusă cu principiile sale.

Lumea artistică din Germania este acum iarăși într'o fierbere analogă cu multe altele de mai înainte. E la ordinea zilei de astădată »cazul Tschudi«.

Tschudi e directorul galeriei regale naționale din Berlin — mai bine zis a fost directorul acestei galerii.

Vizitatorul Berlinului nu întrelasă prilejul de a vedea, chiar și numai în treacăt, această galerie de tablouri, care e însemnată în ghidurile cu scoarțe roșii, în »Baedeker«, cu două steluțe. Pe lângă muzeele celelalte de pe inzulă din fața palatului imperial, această galerie atrage mulțimea străinilor din cauza colecțiilor strălucite ale pictorilor,

sculptorilor și gravurilor din sec. 19 și al timpului nostru.

Partea leului la aranjarea și selecționarea materialului o are consilierul intim Hugo de Tschudi, care e recunoscut ca unul din cei mai buni directori de muzee al timpului nostru. Lunile trecute chiar scria un mare ziar parizian despre impresiile unui savant francez, câștigate în Berlin și publică părerea acestuia, cari ridicau în slava cerului felul de a conduce al lui Tschudi. »În toate privințele — acestea erau concluziile francezului — starea muzeelor din Germania e mult mai superioară ca aranjamentul și întreținerea muzeelor franceze. Nu numai că sistemul decentralizat al muzeelor din Germania nu se găsește în Franța, dar trebuie să o spunem spre rușinea noastră; dacă voiești să te informezi asupra picturii moderne franceze ești silit să vizitezi muzeul condus de directorul Tschudi, căci pictorii noștri actuali de seamă n'au intrare în sălile unui muzeu francez«.

Dacă o mărturisește aceasta un francez trebuie să-i dai crezare.

De fapt, Tschudi a făcut aceasta. Ca adânc cunoscător al artelor frumoase este însă și un excelent scrutaător (e redactor la revista »Repetitorium für Kunstwissenschaft împreună cu profesorul de artă Thode, unde publică articole prețioase) și nimeni nu știe mai bine decât dânsul cât de greu să poate îndrepta greșeaua săvârșită la o cumpărătură de artă. Un cumpărător de opere de artă joacă de multe ori »va banque«, dă adevărat orbește înainte, când e vorba să ajungă în posesiunea unei opere de artă, pe care o ține de preț. Atunci nu mai încapă esitare.

loneză și-le-a copiat dela șleahta noastră, ori a noastră dela șleahta poloneză. Tot ce știm este că au existat totdeauna legături de simpatii și interese dela unii la alții. Ne aducem aminte de vremea când studenții universitari din România apelasă cu memoriul lor la „areopagul, Europei culte în favorul nostru a românilor asupriți. Toate universitățile Europei primiseră cu simpatie memoriul românesc, singur cea a polonilor din Lemberg se dăduse pe partea opresorilor. Prietini se întâlneau încă de pe atunci în principii și cei ce se înțeleg se iubesc. Firește toate aceste nu împiedecă să strige contra politicii ce se urmează împotriva fraților lor din Germania, precum nu se simte împiedecată nici presa ungurească în nerușinarea de a condamna de multeori cu asprime măsurile guvernului prusiatic pentru politica ce urmează contra polonilor, cu toate că ei sunt de zece ori mai prusiaci acasă la dâșii.

Toate aceste asupriți poporul rutean le suferă de veacuri sub domnia mizerabilă a polonilor. Le suferă în liniște și cu resemnare.

Când câte odată totuși i-se pare că nu mai poate suferi, pușca și sulita îl împacă de grabă. El își ineacă apoi mânia și suferă mai departe în tăcere.

Dar iată că într-o zi, mânia aceasta a dat viciață unuia dintre dâșii. El a luat arma și a tras. A tras în guvernator, fără să mai caute dacă o merita el aceasta și personal. Avea credința că aceasta va aduce un bine pentru neamul său, pentru că în cazul când n'ar urma aceasta »se va afla un alt student rutean care să-l repună pe guvernatorul care va veni«.

Putem să avem acum orice părere despre fapta lui. Politicește rea, nesocotită, omeneste condamnabilă sub orice raport, de înțeles însă o înțelegem și prin urmare ori cât de mult am reprobă-o, ia are o rațiune care nu i-se poate tăgădui pe care însă să o caute este treaba aceluia pe cari îi privește.

Tschudi era un colecțant și, având rutină mare, oamenii să incredeau orbeste în el. Astfel a putut să aducă ca din pământ atâtea lucruri prețioase în muzeul național. Lui are să-l mulțamească publicul că găsește stăt de bine reprezentări pe pictorii Anselm Feuerbach, Böcklin, Hans v. Marié, Schuch, Leubach, Corot, Courbet sau, dintre cei în viață, pe Uhde, Hans Thoma, Liebermann, Trübner și mulți alții, cari nu se mai pot trece cu vederea pe lângă toate protestările unui curent opus.

Ajutorul statului pentru instituția muzeului național nu e prea mare. Anuarul artistic al lui Dressler arată 119,850 de mărci pe anul 1907. Mijloacele, cu toate venitele altor două fonduri, sunt mici în comparație cu ce s'a prestat. De aceea Tschudi a căutat alt expedient: a avut la dispoziție pungile capitaliștilor berlinezi, cari îi dădeau bucuros mâna de ajutor, când avea lipsă de bani la marile licitații de tablouri din streinătate. Altfel trebuia să îndeplinească o mulțime de formalități, dacă voia să fie vecinic în legătură directă cu direcțiunea financiară — ceea ce l-ar fi împiedecat la cumpărare. De multe ori cumpăra cu bani streini și i înapoia după ce trecea rubricile în speșele muzeului.

Toate ar fi fost bune, dacă ar fi fost mai bun patriot. E cunoscut însă de toată lumea că focarul picturii moderne a rămas tot Parisul cu pictorii francezi și că nu se poate vorbi de artă modernă fără de a nu aminti în primul rând pe francezi. Monet, Rodin, Manet, Courbet, Corot și încă mulți alții sunt pictori și sculptori, cari cu greu își vor găsi echivalente la germanii de astăzi. Și alegerea lor pe seama »muzeului național« nu i-au iertat o mulți.

Rechemarea nunțului papal Granito di Belmonto este fapt adevărat. La ultima audiență a ministrului de externe austro-ungar Aerenthal, a fost primit și nunțul papal Granito di Belmonto. Când nunțul a adus pe tapet chestii politice, Aerenthal i a declarat, că după declarațiile despre chestia Wahrung, cu el să nu mai trateze despre chestii politice.

Congresul gazetarilor români.

— Câteva păreri. —

Iată o chestie care se discută de un timp încoace prin toate ziarele noastre, având fieștecare pe de-asupra și câte-o părere și propunere a sa proprie fără să se fi făcut însă ceva și în merit, pentru realizarea planului atât de frumos! Și dacă purcedem tot numai așa nici n'o să ajungem la ceva rezultat, neavând încă nici barem un plan oarecare care ar fi primit de toate ziarele de bun și potrivit.

Părerea mea ar fi următoarea: Înainte de toate să se țină numai o consfătuire, la care ar lua parte deocamdată numai reprezentanții tuturor ziarelor, zicem directorii ori proprietarii gazetelor ce luptă pentru acelaș ideal. Aici apoi să se hotărască ce ar fi de discutat la congresul ce ar urma mai târziu, să se formuleze propunerile și cu un cuvânt tot programul congresului care să aibă loc zicem a doua zi de Rusalii!

Trebuie să hotărâm însă odată că cine are dreptul de a convoca consfătuirea asta, fiindcă fără chemarea cuiva nu putem să ne adunăm nicăiri, iar fără o hotărâre ori să zicem rugare nimenea nu se simte în poziție de drept de a trimite convocarea! Și fără asta am rămâne tot cu păreri și propuneri fără ca să fi ajuns mai aproape de scop.

Din parte-ne propunem și rugăm pe dl Aurel Murășianu, ca cel mai bătrân gazetar încărunit în muncă cinstită, care e stimat și iubit de toți, să convoace pe ziua și la locul care-l va afla de mai bun o consfătuire pentru a lua hotărâri definitive în ches-

tia congresului. Declarăm din capul locului că vom primi planul D-sale. Credem că celelalte ziare tot așa, căci numai atunci și numai așa putem ajunge la ceva rezultate!

Propunerea »Gazetei de Daminecă«, și congresul să se țină ori la Șimleu când a adunarea Astei ori la Oravița cu ocazia nea adunării fondului de teatru, nu o putem primi!

Știm foarte bine că de un timp încoace guvernul actual ne spionează din greu și caută un pretext cât de mic ca să poată desființa și aceste societăți, cari ne dau prilej ca barem de două ori pe an să ne putem aduna la olaltă români din toate colțurile sub steagul falfăitor al culturii și a artei. Au născocit în anul trecut vizita miniștrilor din România, ca sub pretextul că facem politică, să desființeze »Astra«, și negreșit că un congres al ziaristilor deși nu ar fi în nici o legătură cu Astra ori Fondul de teatru, ar ști stăpânii noștri să explice în defavorul nostru!

Să fie invitați la congres și gazetarii slovaci și sârbi naționaliști la tot cazul!

Dacă deputații acestor trei națiuni luptă într-o tabără și sunt organizați în acelaș club politic și ziaristica lor, care luptă cu aceleași mijloace și pentru acelaș ideal trebuie să aibă o legătură oarecare!

Să se discute la congres și planul unui eventual birou de presă pentru informarea străinătății, și care să fie și un mijlocitor între ziarele naționale din Ungaria, ce sunt redactate în trei limbi (română, slovacă sârbească) și atunci nu ar trebui să luăm știrile ce privesc, zicem poporul slovac, din foile maghiare, ce le redau negreșit în colori false!

Legătura între aceste trei »naționalități« ar fi mai prietenească, mai intimă, mai reală și lupta ce o ducem împreună mai însuflețită și ar avea șanse mai mari de reușită.

La lucru deci!!

Cluj.

Liviu I. Dan.

Hinc illae lacrimae!

Toate ar fi bune, dacă scriitorii germani de artă ar fi de acord cu campania împotriva lui Tschudi — dar toți, toți sunt de altă părere, căci calitățile unei pânze și ale unei marmore sunt internaționale.

Contrarii lui Tschudi au știut să câștige pe împăratul Wilhelm, care e un dușman declarat al curentului nou în artă. Cei mai mulți sunt flințe cu spatele elastic, dupăcum sunt și o seamă de scriitori și componiști din jurul împăratului.

În urma acestei subminări împăratul a silit pe directorul Tschudi să abdică din postul, care îl ocupă, adevărat deocamdată să și ceară un concediu de un an de zile, ceea ce e echivalent cu abdicarea.

Pictorii și sculptorii de a două mână jubilează.

E în joc la el și chestiunea pecuniară, fiindcă — de fapt — directorul nu le prea făcea complimente și nu le sprijinea arta națională.

În urma acestui eveniment în istoria artelor din Germania, se ridică toți artiștii și scriitorii de seamă, împotriva împăratului, care mai fățuș, care mai pe ascuns.

Dar Wilhelm a înghițit mult dela bresla artiștilor și nu e speranță să se îndrepte.

Cât de mult sânge rău a făcut retragerea lui Tschudi se vede și din următoarea notiță, care o publică organul celor moderni, »Kunst und Künstler« în ultimul număr:

»Ne aflăm la o graniță. Poziția lui Bruno Paul, care ocupă postul abia de câteva luni, e deosebit de sbrucumătă rău: Împăratul e furios de alegerea făcută. Și neliniște și nervositate domnește și într-o parte a ministeriului, unde func-

ționează Muthesius, reorganizatorul instrucției artei meserlașe în Prusia. Își vine să spu că nesigur dacă Messel va ajunge să zidească muzeele: tocmai vedem cum sunt purtați de nas de artiștii germani, cerându-li-se să înainteze planurile lor pentru schimbarea ce are să se facă la poarta Brandenburg (Berlin), până când Ohlendorf stătea cu planurile sale copilărești în prima linie de a fi luat în considerare. Mai vine acum și atacarea Tschudi«.

Dupăcum vedem o luptă înverșunată în mijlocul artiștilor germani.

Să nu se creadă însă că împăratul e pe partea celor vechi mai mult, din cauze patriotice îl îndeamnă la aceasta antipatia ce o are pentru curentul modern. El are simpatie deosebită pentru arta clasică, pompoasă — care e în contradicție cu ce se prestează acum.

De aici și sforțările de a și crea o gardă anumită de sateliți, cari să-i intrupeze ideile, — de multeori bizare. De aici planurile sale de momente, de drame, de imnuri. E cunoscută tuturor lupta purtată pentru seria de sculpturi ale strămoșilor săi din grădina zoologică din Berlin. Impresia, care și-o face grădina plină de busturi de marmoră, la fiecare pas alte și alte capete încoronate, cari de cele mai multeori n'au avut alt merit, decât că au purtat coroană pe cap — nu e din cele mai bune.

Și n'a avut mână norocoasă Wilhelm II nici cu ceilalți artiști: nici cu poetul Wildenbruch, care s'a emancipat mai la urmă, nici cu bardul Lauff, cântărețul comandat al Hohenzollernilor, nici cu componiștii Leoncavallo, care i-a com-

Lupta în comitate.

Congregația de primăvară a comitatului Arad este convocată în adunare ordinară pe ziua de 29 Aprilie.

Toți membrii români să-și țină de datele a se prezintă.

Nu stau tocmai așa bine.

Comentar la audiența lui Zichy János.

Audiența atât de tainică, misterioasă a contelui Zichy János întâiu i-a scos din sărite pe cei dela putere; apoi a băgat spaimă în ei. Întâiu presa maghiară sărise indignată: cum se poate acorda o audiență importantă iac-asa fără ca guvernul ungar să fie prevenit, cum se dă iarăși liber curs »intrigelor dela curte«, »uneltirilor contra statului ungar«. Aceasta: indignare patriotică a fost prima fază a comentariului ce i-se dă audienței lui Zichy.

Dupăce le a trecut prima furie, organele coaliționiste se zbat în grozava nedumerire: de ce îi trebuie monarhului un Zichy, când are la îndemână atâți buni »consilieri intimi« și cavaleri ai ordinului Leopold? De ce? — Un ziar din Budapesta dă răspunsul unui bărbat politic, care stă în strânse relațiuni cu Viena. Iată adecă ce explicație înfricoșătoare pentru actualul guvern, i-se dă audienței lui Zichy: Impresia pe care o lasă evenimentele mari e de multe ori mai neînsemnată ca dispoziția sufletească neplăcută provenită din cauze mai mici. Deși guvernul a funcționat bine furnizând tot ce i-se cerea din partea Vienei, totuși coroana nu poate uita că guvernul maghiar a înțeprins sau sprijinit acțiuni, cari sunt o înjosire, o insultă pentru casa domnitoare. Și acestea nu se iartă niciodată! Astfel un exemplu: garanțiile constituționale ale lui Andrássy cuprind un punct direct, vătămător demnității și puterii monarhice: adecă regele ar fi obligat a convoca din nou, în decurs de 3 luni, camera disolvată și apoi — ceace e și mai mare insulta pentru co-

roană — dacă regele s'ar codi a convoca dieta în răstimpul acesta de trei luni, comitatele să aibă dreptul de a face alegerile fără decret regal...

Aceasta s'a prezentat cabinetului din Viena! Aceasta! Monarhul natural că a respins proiectul. Iar Viena nu va uita în curând această injosire.

Iată deci o cheie, care pare a se potrivi.

Ofițeri români la Rusciuc.

Ofițerii regimentului 6 de infanterie din România au făcut o excursiune la Plevna sub conducerea dlui general, Căpitanovici. La întoarcerea lor ofițerii bulgari din garnizoana Rusciucului le-au făcut o călduroasă primire. Iată amănunte cu privire la această primire:

La orele 5 și 15 minute, trenul aduce pe ofițerii români, care intră în gară în vii urale. Muzica reg. 2 de infanterie intonează imnul regal român.

Urmează apoi prezentările și apoi ofițerii români dinpreună cu cei bulgari pornesc în trăsura în plața Alexandrovska. De aci ofițerii români sunt conduși la hotelurile unde vor petrece noaptea.

La orele 8 seara ofițerii români sosiți dela Plevna și cei dela Giurgiu, cari rămăseseră să înapozeze vizita colegilor lor bulgari, s'au întrunit la cercul militar, care era frumos împodobit cu tricolorul român și bulgar. Aci s'a dat un banchet de 68 tacâmuri, la care au luat parte ofițerii superiori bulgari și ofițerii români.

La șampanie a tostat cel dintâiu d. gen. Căpitanovici bând pentru A. S. R. Principele Ferdinand și armata bulgară.

Apoi dsa dă citire următoarei telegrame, adresată A. S. Principei Bulgariei, la Sofia:

»Ofițerii români întruniți la un loc cu cei bulgari, în nelvinsa cetate dela 1877, Rusciuc, se folosesc de această clipă solemnă pentru ei spre a aduce vii omagii șefului suprem al ținerii și vigoaroarei armate bulgare. Să trăiți A. R. cu întregă armată bulgară.

(ss) gen. Căpitanovici.

Întregă asistență izbucnește în vii urale. Muzica intonează imnul național bulgar.

Răspunde d. general Siracof astfel:

»Suntem plini de mândrie că avem în mijlocul nostru pe reprezentanții vitezelor armate dela Plevna.

pus la comandă o operă și nici cu ceialalți mulți.

Dar »le Kaiser« nu se dă. Și nu e speranță să desarmeze încurând.

Pe lângă toate protestările celor chemați.

Un astfel de protest împede și îndesat scrie și unul din cei mari în istoria artelor, e *Richard Muther*, profesorul și redactorul din Breslau. Iată câteva pasagii:

»Ceace e valid pentru muzeele cele vechi, e valid și pentru cele nouă. Și aici e nepermis amestecul principiilor estetice cu alte gânduri literar-nice. Dacă a avut Filip al II-lea al Spaniei mania (marots) să lase să se picteze din partea unor pictori, a căror nume nu e cunoscut nimănu, scene din istoria militară a Spaniei, tablourile acestea nu atârnă în *Museo del Prado*, fiindcă n'au în cazul cel mai bun decât o importanță istorică-culturală și nicidecât o importanță artistică, ci atârnă în castelul, unde a petrecut zilele ultime ale vieții sale regale, în lungile coridoare ale Escorialului. Dacă regele burghez Ludovic Filip a ținut o de bine, să lase a fi glorificate faptele sale războinice din campania sa militară africană din partea unor pictori de rangul al treilea și al patrulea, nu se gândea nici un muritor să aducă mașinele astea îngrozitoare în Luvru. Se află în galeria din Versailles, unde e silit să le vadă numai acela, care se rătăcește

spre nenorocul său prin sălile de zcolo. Tot astfel sunt operele timpului nostru, cari n'au alt merit decât că reprezintă pe membrii casei domnitoare sau evenimente din istoria patriei, la locul lor acolo, unde nu stau în calea prietinelor de obiecte artistice. Să li-se doneze primărilor, casinelor ofițerești și societăților de cântări, să se zidească, cum s'a întâmplat în Götting, o hală triumfală proprie pe seama lor. Dar adevărata artă nu se poate împreună cu patriotismul simplu. *Museum musis.* (Muzeul pe seama muzelor). Iar în ce privește operele, cari au o valoare documentară pentru veacul al 19-lea, nu mai poate fi nici o îndolală.

Dacă place sau displace un *Corot* sau *Courbet*, un *Feuerbach* sau *Leibl* unui diletant, fie el orișicât de sus pus, puțin importă pentru artă. Tocmai atât cât reține cuvintele lui Ludovic al XIV: »*Otez-moi ces magots*« (Depărtați-mi slujeniile astea!) pe directorii muzelor de artă veche de a »duna lucrările lui *Tenters*, *Brouwer* și *Ostade*. Roma locuta est. Știința a vorbit și judecata aceasta a științei trebuie să servească drept directivă pentru înmulțirea galeriilor moderne cu aceeași dreptate cași pentru completarea muzeelor pentru arta veche.

Dupăcum se vede, o judecată aspră de tot.

Dar »le Kaiser« nu despreciază, ci merge înainte.

»Adânc recunoscători serviciilor aduse în războiul pentru nestărnare, orice bulgar, împreună cu noi, nu poate decât să îmbrățișeze cu cea mai caldă prietenie pe urmașii glorioșilor eroi. Pentru noi bulgarii e o datorie de a ne alipi cât mai mult de a strânge relațiunile noastre de orice natură cât mai prietenoase cu puțință, spre a forma un puternic zăgaz, care să reziste pentru veci.

Nu putem da altfel curs simțimentelor înurtice ce simțim decât venerând și admirând pe actualul încărunit șef suprem al glorioasei armate române. Să trăiască Săveranul bunel noastre vecine, împreună cu întreaga familie regală.

Ofițerimea izbucnește în vii urale iar muzica intona imnul regal român.

Mai toastează dl col. Solacoiu, comandantul reg. 21 lifov, care arată în cuvinte bine simțite cele ce a văzut pe câmpul de luptă dela 1877, și mulțumește pentru primirea ce s'a făcut ofițerilor români la Vidin, Plevna și Rusciuc.

Bea pentru tânăra armată bulgară. Dl colonel Metedenof șeful justiției militare a Inspectoratului III, în limba bulgară, își exprimă dorința ca relațiunile amicale de astăzi să rămână continuu aceleași spre binele comun al ambelor state.

Toastează pentru victorioasa armată română.

A. S. R. Prințul Bulgariei a răspuns imediat la telegrama dlui gen. Căpitanovici, mulțumind în moduri cel mai cordial de urările ce i-s'au trimis.

Din România.

Curse de automobile. Clubul automobilistilor din București va organiza o cursă de automobile în ziua de 28 Aprilie.

Traseul va fi de 40 km, și se va efectua în regiunea Băneasa-Herestrău, trecând pe șoseaua Kiseleff.

Trei categorii de trăsuri vor putea lua parte la cursa aceasta și s'au fixat câte un premiu pentru fiecare; — unul oferit de societatea sportivă, un altul de prințul George B. Bescu și al treilea de dl Constantin Plagino.

Juriul se compune din d-nii G. Assan care va cronometra, Nic. Cerchez, Alex. Davila, I. Th. Ghica și Rudolf Văcărescu.

Constituirea unei lige de temperanță. Mai mulți oameni de inimă printre cari d-nii dr. Minovici, dr. Botescu, dr. Costinescu, dr. Miculescu, dl senator Procopie Dumitrescu, general Hiotu și alții, — au luat laudabila inițiativă de a fonda o Ligă națională de temperanță și o societate în București cooperativă de temperanță.

O întruire a avut loc în sala Atheneului. Dl Alimănișteanu, membru fondator, a luat cuvântul făcând să se înțeleagă necesitatea ce se cerea de a se organiza o astfel de Ligă pentru a lupta contra ravagiilor alcoolismului.

Din liga aceasta vor putea face parte toate persoanele ce se interesează de mișcarea antialcoolică. Cât privește pe celce vor să participe mai deaproape în lupta aceasta se vor grupa în societatea de temperanță, pentru a deschide cafele și restaurante de temperanță.

Legea dlui ministru Costinescu favorizează funcționarea societății în genul acesta.

Dl Alimănișteanu insistă apoi, asupra rolului educativ, moral, economic și cultural ce se incumbă Ligei acesteia, arătând ferticitele rezultate obținute de acest fel de instituții în Suedia și Norvegia, — unde societățile acestea posed în majoritate cafelele de soiul acesta, secundând sforțările statului pentru combaterea alcoolismului.

Vorbește apoi dl Basilescu, un alt membru, arătând că revoltele anului trecut s'au datorat în mare parte alcoolismului. — Cere ca fiscal să favorizeze vinderea vinului și berii pentruca acesta să înlocuiască alcoolurile toxice.

S'a dat apoi lectură statutelor ligei și societății de temperanță, cari au fost votate în aclamație.

La sfârșitul întruirii persoanele prezente au subscris peste 300.000 franci pentru susnumita societate.

Dacă târguiți din articolele anunțate în ziarul nostru, vă rugăm ca la comandă să amintiți unde ați cetit aceste anunțuri.

Din străinătate.

Principele Bülow în Roma. Roma, 14 Aprilie. Principele Bülow va fi primit azi în audiență la Papa. După aceasta atât principele cât și secretarul Vaticanului cardinalul Merry del Val își vor face vizita reciproc. Vineri va merge la Veneția unde va sta vre-o douăsprezece zile.

Reprezentantul agenției »Stefania« a avut un interviu cu prințul Bülow, care s'a exprimat în modul următor:

»Despre scopul călătoriei mele au iscodit zărele fel de fel de versiuni fantastice. Înainte de toate trebuie să amintesc, că deja de mult doriam, ca să reîntorc vizita scumpilor mei prieteni Giolitti și Tittoni, vizite cu cari m'au onorat în Hamburg în 1904 și Baden-Baden în 1905. Multele mele ocupațiuni ca și afacerile politice interne m'au împedecat până acum de a-mi împlini această dorință«

Apoi prințul Bülow și-a exprimat simpatia față de Roma, căutând totodată să cumpere și pământ din jurul cetății eterne, ca să poată zice: *civis romanus sum*.

Eri seara regele Victor Emanuel a dat un prânz în onoarea cancelarului imperiului german, iar la prânzul care l-a dat Tittoni în onoarea lui Bülow, au luat parte generalul *Visconti Venosta* cu soția, ministrul *Casana* și alte dignități înalte. Ministrul Tittoni și Bülow au ținut câte un toast amical. După prânzul de gală a urmat o întreținere intimă la care au luat parte ambasadorii, miniștrii și înaltele dignități ale Curții.

Mare duce rusesc pe tronul Muntenegrului. Ziarul »Courier« din Londra este informat din loc competent, că principele Muntenegrului Nichita a recomandat țarului să numească de principe presumpțiv al Muntenegrului pe marele duce Petru Nicolaievics care are în căsătorie pe fata cea mai mare a principelui, în caz când căsătoria principelui Danilo ar rămânea fără moștenitori — ceea ce este lucru constat.

În schimb însă a cerut dela țar, ca pe fiul său al doilea să-l numească guvernator general al Macedoniei, în caz când reformele cele noi nu se vor putea duce la îndeplinire. Cu ocaziunea unui prânz de gală Nichita, principele Muntenegrului, a zis cu mândrie, că el întotdeauna va fi sentinela credincioasă a Rusiei în Balcani.

147 deputați ruși în temniță. Peste puțin timp sentința tribunalului din St. Petersburg în cauza subscrișilor manifestului dela Vibourg se va ridica la valoare de drept. Ne este cunoscut cum după împrăștierea Dumei părți alese din deputați au mers la Vyborg unde 147 dintre deputați au scris manifestul de protestare către popor.

Pe fiecare din acești deputați tribunalul din St. Petersburg l-a osândit la câte trei luni temniță de stat. Autoritățile justițiare au fost în mare încurcă, deoarece nici în cetățuia Petru-Pavel și nici în altă parte nu sunt atâtea celule, și aceasta a fost cauza că forul de prima instanță nu a aprobat verdictul tribunalului. Acuma însă tribunalul a scăpat de zăpăceala cea mare a nume; în apropierea St. Petersburgului este un loc părăsit însula »Aolodaj« pe care un întreprinzător mai de mult a construit un internat.

În timpul construcției contractul s'a nimicit și edificiul cu două sute de odăi a rămas pustiu. Tribunalul ca se scape din încurcăla a recomandat guvernului acest loc pentru închisoare. S'a și emis o comisiune, care a constatat că edificiul este foarte bun pentru scopul acesta, întru cât măsurile de asigurare și locul edificiului fac imposibilă ori și ce încercare de scăpare. Prin urmare cei 147 deputați în timpul cel mai apropiat vor intra în noua lor locuință.

Deținerea a patru sute studenți. În Kasan (Rusia ostică) într-o adunare a studenților ținută zilele trecute, s'a cerut ca universitatea să se închidă până în luna

Septembrie; din cauza suspendării autonomiei universității. Pentru aceasta poliția pe toți câți au luat parte la adunare în număr de vre-o patru sute, i-a deținut.

Stare de asediu în Nicaragua. Ziarul »Herald« din New-York anunță că în Nicaragua s'a proclamat starea de asediu. Zelala, președintele republicii, cu toate măsurile luate într'apărarea vieții și averii cetățenilor pașnici, este silit să subscrie zilnic sentințe de moarte. *Până acum s'au executat optzeci de oameni.*

Năvălirea lui Mullah în Erythrea. Oamenii lui Mullah cu optsprezece zile înainte de aceasta au năvălit în sultanatul Erythrei și au omorât 41 de bărbați 18 de femei și 31 de copii, jefuind totodată și 3500 de vite. Oastea dervișilor (a năvălitorilor) constă din 1050 de oameni dintre cari 500 sunt provăzuți cu puști Mannlicher. Sultanul din Abbia Iussuf Ali a trimis în contra năvălitorilor o armată constatătoare din 500 pedestre și 300 cavalerie. În lupta dată între aceste două armate dintre soldații sultanului au căzut 43 de înși. Dervișii au avut 90 de morți. Oastea sultanului a luat dela derviși 40 de puști Mannlicher precum și cele 3500 de vite furate.

Adunare de anarhiști împrăștiată. În Rapallo înându-se zilele trecute o adunare a anarhiștilor, în care au protestat în contra petrecerii lui Franco, excicatorul Portugaliei precum și văduvei țarine în Italia. Mulțimea a atacat pe anarhiști, încât aceștia numai sub pază polițială au putut scăpa de furia poporului.

Atentatul politic din Lemberg.

Moartea tragică a guvernatorului Potoczki a umplut de durere întreaga lume polonă. Polonii din Lemberg sunt foarte agitați și nu e exclus, ca să izbucnească o luptă teribilă între ei și ruteni. Telegramele mai noi aduc următoarele vești:

Atentatorul.

Viena, 14 Aprilie. Studenții ruteni din Viena, cari îl cunosc bine pe Siczinski, povestesc date interesante despre viața atentatorului.

Cu doi ani mai înainte, când Siczinski era student în Viena, se ocupa îndeosebi cu istoria. Trăia retras și zilnic înfundat în bibliotecă. Deja ca gimnazist s'a distins în urma cunoștințelor câștigate prin cetit.

El cunoștea bine operele lui Engels și Kautsky. Încă în etate de 15 ani a ținut o vorbire așa de frumoasă în Lemberg contra planului de învățământ secundar cu ocaziunea adunării învățătorilor ruteni, încât a uimit întreg publicul auditor. A luat parte în lupta pentru votul universal, iar acum în semestrul de iarnă a fost președinte al societății studențești rutene »Wilna Hromada«.

Protestul rutenilor.

Lemberg, 14 Aprilie. Ieri dimineața rutenii au lipit placate mari pe pereți, cu următorul conținut: »Protestăm ca ucigașul Siczinski să fie considerat rutenii. Siczinski e un vântură țară ordinar.
Rutenii din Lemberg«.

Conjurația rutenilor.

Ziarul »Dziennik Polski« e informat, că rutenii radicali s'au hotărât, ca pe ziua de 15 Aprilie să asasinaze pe guvernatorul Potoczki, pe Blombinski președintele clubului polon și pe Dembinski rectorul universității polone din Lemberg. Ieri seara pela jumătate la 8 cam vre-o 150 de studenți universitari poloni au cutreerat străzile cântând și demonstrând contra rutenilor. Cafeneaua clubului relean a fost bombardată cu pietri, rămânând țandere aproape toate ferestrelle. Demonstrațiile a durat numai câteva minute.

Testamentul guvernatorului.

Contele Potoczki înainte de ași da sufletul a spus celor din jur următorul testament:

»Domeniile le las fiilor mei, iar averea în bani o vor moșteni fiicele mele«.

Contele a mai zis, că a lăsat și în scris testament. Potoczki era încă în conștiință la trei ore după amiazi. Înaintea patului lui a îngenunchiat soția lui, curgându-l lacrimile șiroale, pe când din odaia vecină se auzea plânsul copiilor. Medicul l-a întrebat că oare vede cu ochiul cel stâng? Atunci Potoczki a răspuns.

— Văd bine cu amândoi ochii.

Apoi și a luat un rămas bun nespus de îndușător dela soție, dela cei din jur și dela copii pe cari l-a sărutat pe toți pe rând. Apoi peste câteva minute și a și dat sufletul.

Condolențe.

Văduva guvernatorului Potoczki a primit condolențe dela: Majestatea Sa împăratul, dela arhiducii Francisc Ferdinand, Friedrich și Carol, dela baronul Beck ministrul prezident, în numele guvernului.

Și-au mai exprimat condolențele contele Koritovski, președintele clubului polon dr. Blombinski, contele Goluchowski fost ministru de externe, prințul Alfred Windischgrätz și alții.

Baronul Aerenhai ministru de externe deasemeni și-a exprimat condolențele printr'o călduroasă telegramă.

Nouii academicieni.

Ieri la orele 9 dimineața Academi'a română a ținut ședință secretă. Prezenți 25 membri. S'a procedat la alegerea de trei membri ordinari în locul decedaților: Iosif Vulcan, Dim. C. Olănescu și B. P. Hașdea și au întrunit majoritatea cerută dnii: Dăiliu Zamfirescu, N. Gane și Andrei Bârseanu.

Imediat li-s'au trimis acestora adrese prin cari li-se face cunoscută alegerea în savantul corp.

La orele 12 și jumătate s'a încheiat cuvenitul proces verbal, apoi academicienii — tot în ședință secretă — au discutat modificarea unor articole din statute. Intre altele a fost vorba ca sesiunea ordinară a Academiei de aci înainte să se ție în cursul lunii Mai, cu începerea dela 1.

N. Gane.

D. N. Ganea a publicat pe la 1874 *Nuvele*, apoi un volum de Poezii, a tradus *Infernul* lui Dante și a mai strâns alte bucăți nouă într'un volum intitulat *Zile trăite*. Domniasa a fost și ministru al domeniilor, la 1888. În mai multe rânduri a fost deputat, senator, prefect, primar, demnitate pe care o ocupă și acum la Iași.

Andrei Bârseanu.

Andrei Bârseanu e profesor la școala comercială română din Brașov. El s'a născut la a. în 1858 Dârstele Brașovului. Și-a făcut studiile în Brașov, Viena și München. S'a ocupat cu adunarea și publicarea literaturii populare, cu lucrări didactice și a scris și versuri pe cari le-a publicat în *Convorbiri Literare*, în familia din Oradea-Mare și în foiletonul »Gazetei Transilvaniei«. Publicațiile sale mai de seamă sunt:

»Doine și strigături din Ardeal« în colaborare cu dr. Jarnik (două ediții) colecție premiată de Academie;

»Cincizeci de Colinde« (1890);

»Din traista lui Moș Stoica« anecdote populare publicate sub pseudonimul Sandu, la Brașov în 1901.

În anii 1887—1888 a redigiat împreună cu I. Popea foaia: »Școala și Familia etc. etc.

Duillu Zamfirescu.

A debutat pela 1881 prin volumul: *Fără titlu iar poeziile sale Levante, Calavrita și Harpista l-au făcut cunoscut deodată. Apoi a tipărit romanul »In fața vieții«. Intrat în cariera diplomatică, a înaintat până la gradul de ministru plenipotențiar și a mai scris în restimp de douăzeci de ani »Alte orizonturi« (poezii), Viața la țară, In războiu, Tănase Scatiu, etc., (romane).*

Situația politică.

Agenți muscail.

Cu prilejul petrecerii în Budapesta a baronului Aerenthal, s'au scris multe lucruri interesante în privința scopului venirii sale între unguri.

Senzațional rămâne însă numai ceea ce se atribuie însuși ministrului de externe.

»Magyar Hirlap« semioficiosul guvernului, scrie iar celelalte ziare înregistrează știrea că:

»In viața publică au ieșit la iveală persoane multe cari sunt agenți plătiți ai guvernelor străine. Persoanele acestea primesc leafă regulată din Petersburg, Paris și mai ales din Belgrad, persoanele acestea servesc interesele străinătății și își dau silință să determine la același serviciu pe mulți deputați și întregi partide...»

O cauză mai gravă rar s'a scris în presa maghiară la adresa — ungușilor. Până acum știam că în redacțiunile ziarelor maghiare sunt considerați drept agenți ai străinătății »iacoromânii« și »panslavii«.

Vine însă organul contelui Andrassy, ministru de interne, și denunță lumii că între personajele politice maghiare sunt agenți ai puterilor străine, plătiți de Rusia și Franța, dar mai ales dela — Belgrad.

Dacă știrea asta venea în vre-o foaie de a doua mână, o consideram drept știre născocită pentru a produce senzație și a mări — tiragiul!

Despre un ziar al ministrului de interne nu se poate însă presupune așa ceva. Andrassy știe ce scrie și ce vorbește, este în poziție să aibă indicii ori dovezi despre cele ce susține.

Iată de ce știrea produce mare senzație. »Magyarorság« (dela 15 c.) o discută în prim articol și cere numele trădătorilor de patrie, insistând asupra cererii sale, cu atât mai oșebit, cu cât un alt ziar »bănuieste« cu această crimă josnică pe o parte a deputaților maghiari, între cari ar fi conducători și grupuri întregi plătiți de străini.

»Az Ujság« de asemeni scrie despre această chestie, spunând că ea a fost pusă în discuție după dorința lui Aerenthal (ceea ce semioficioasele din Viena desmint însă). Din parte-i observă, că lucruri ca și cele citate în »Magyar Hirlap« »se pot ști, dar dovedii nu«, deoarece nu există guvern așa de prost care să-și țină agenți așa fel, în cât să se poată dovedi.

Cei dela »Az Ujság« iarăși știu ce scriu: în trecut au avut prilej să vadă cum se aranjază afaceri de acestea.

Când, dar, un ziar al actualului guvern afirmă, iar organul unor foști guvernanti confirmă, noi n'avem motiv să ne îndoim.

În tot cazul așteptăm urmarea!

Adunarea de alegători sași din Sibillu. În Sibillu s'a ținut o adunare a alegătorilor sași în care deputații lor și-au făcut darea de seamă politică. În adunare, îndeosebi deputații și-au apărât firește politica lor oportunistă. Deputatul Bruckner a zis că Sașii numai așa vor putea arăta rezultate politice, dacă se vor alătura la cutare partid unguresc. Deputatul Lindner a zis că nu e nici un motiv să se îngrijoreze Sașii de noua lege electorală, chiar de li s'ar reduce numărul de azi al deputaților, pentru că garanța naționalității lor, nu stă în numărul mandatelor. Au mai vorbit pentru politica deputaților Fritsch și redactorul Neugeboren. I-a combătut însă și l-a criticat aspru Rudolf Brandsch, care a spus că politica lor nu se conformează sentimentelor poporului sas. Preotul Schuster a spus că prin politica ce o urmează deputații, Sașii se vor isola cu totul de celelalte naționalități, iar guvernul nu va da pe ei nimic, neputându-le lua nici un folos.

S'a luat apoi hotărârea să se convoace mai des astfel de întruniri de alegători.

Bánffy, Satchuller și Polit. »Pester Lloyd« publică în numărul său de alaltăieri un articol din partea deputatului sas Rudolf Schuller, drept răspuns la articolul de mai deunăzi alui Bánffy. Articolul este într'adevăr săsesc. În el se manifestă modul de gândire al deputaților sași cu cunoscuta lor politică de doi bani în trei pungi.

În numărul de azi vine acum și deputatul Polit, replicând lui Bánffy și spunând că o soluție a chestiei naționalităților nu se poate decât prin o delimitare națională a comitatelor.

Perciunatul »Pester Lloyd« publică articolul lui Polit, cu nota că nu se identifică cu vederile autorului.

ROCKEFELLER.

Regatul, guvernul, miniștrii și flota sa.

Un amănunt prealabil: regele petrolului e pleșuv, dar poartă o perucă — executată la un coafor din Paris — pentru care a plătit 2000 dolari numai vama!

Asta a fost o răzbunare a guvernului republicei americane, care s'a simțit înjosită de acest gest al fiului ei.

Dar nu împotă; Rockefeller e blând și bun. Dacă li faci vizită la Standard Oil Company, te primește astfel, spune un redactor al ziarului »Le Matin«:

— Sunt William Rockefeller... în numele meu și al fratelui meu, îți urez bună sosire. Aici e sediul guvernului nostru și domniile aceștia sunt miniștrii... Dl Archibald, președintele consiliului, dl Libby, ministru al afacerilor străine.

În urmă te poartă:

— Acuma să mergem la masă...

Sala de mâncare ocupă un etaj, unde în jurul unei mese lungi se adună toți funcționarii, dela cel mai înalt demnitar până la cel mai umil servitor. Rockefeller șade printre ei; când lipsește el, și nici fratele său nu e la New-York, dl Archibald, primul ministru sau dl Libby, ministru afacerilor străine, ocupă locul de onoare. Prânzul nu ține mai mult de un sfert de oră.

Între răsăritul și apusul soarelui, Standard Oil Company produce 400.000 butoaie de câte 160 litri de petrol fiecare; adică șaiszeci și patru de milioane de litri de petrol.

— Forța industriei — zice primul-ministru al lui Rockefeller — e ca și forța individualul: să nu atârne de nimeni și să îndestuleze prin sine.

Compania Standard Oil e tare fiindcă nu depinde de nimeni nici pentru cele mai neluate lucruri și se îndestulează singură. Nici unul din milioanele de butoaie cari circulă pe glob cu petrolul companiei Standard, n'are măcar un cuiu străin; și lemnul e luat-o din pădurile societății; iar ceera cu care se astupă erificiile, gudronul cu care impermeabilizează butoiul, e fabricat tot de cătră Standard Oil Company. Și vagoanele de transport, bidoanele în cari se distribuie de cătră detaliștii consumatorilor, fitilul de

lampă și lămpile chiar, ba până și chibriturile cu cari se vor arde petrolul și fitilul lămpii poartă toate stampila Standard Oil Company.

În 1906, compania a produs 25 de milioane de butoaie cu petrol lampant, 10 milioane de butoaie cu petrol de uns, 10 milioane de butoaie de naftă, mai multe zecimi de milioane de kilograme de ceară și luminări... Pentru fabricarea acestora sunt mil de pompe și de puțuri; 20 de rafinerii dintre cari una singură la Bayume întrebuințează 6000 de oameni.

Conductele prin cari circulă petrolul au o lungime de 12000 kilometri — cele mari — și 120000 kilometri de tuburi mai mici.

Dacă ar fi unite prin capetele lor, tuburile ar putea înconjura pământul de trei ori.

În Statele-Unite, compania are 3326 de stațiuni de drum de fier și fluviiale, 9200 de vagoane pentru transportul petrolului, 65 de baturmente mari, 19 vapoare cu pânză, 105, șlepurii, 29 romechere 6 vase mici. Guvernul lui Rockefeller comandă o armată de 70000 oameni, adică mai mult cu vre-o 4000 de oameni decât armata Statelor-Unite în timp de pace.

Plățile salariilor zilnice se urcă la 750.000 lei pe zi, sau 250.000.000 pe an.

Se înțelege ușor de ce are nevoie de un ministru al marinei, unul de lucrări publice și mai ales unul de finanțe!

Din portul Bayonne — portul exclusiv al companiei Standard Oil — pleacă în fiecare dimineață un vapor îndreptându-se fie către India sau Australia, fie către Hamburg sau Anglia. Astfel, în fiecare an, cu o regularitate de pendulă, pleacă din portul Bayonne patru miliarde cincisute douăzeci de milioane litri de petrol.

Nu e colț de pământ ori cât de sălbatec ar în care produsele companiei Standard Oil să nu fi pătruns. Așa de exemplu dl Archibald povestește cu plăcere faptul că un explorator al lor căpitanul Smith, pătrunzând într'un colț ascuns al Chinei, unde populația era sălbatică, a găsit o tinichea care purta stampila companiei Standard.

— Materia noastră — zice ministrul președinte de consiliu a trecut barierei pe cari poate nu le-am trecut nici măcar spiritul contemporan.

De aceea Rockefeller merită titlul de rege, căci a reușit să facă tributare ale puterii sale toate rasele, toate popoarele.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 15 Aprilie n. 1908.

— Distincție preainaltă. Oficiosul de azi publică decretul preainalt, prin care dl căpitan Mihai Cioban dela regimentul 33 din Arad este decorat cu *crucea meritelor militare*. Îl felicităm călduros.

— Consimțim. Răspunzând articolului nostru scris în afacerea problemelor congresului presei, »Gazeta« scrie și noi luăm cu plăcere la cunoștință următoarele:

»vom adresa din parte-ne în orice caz o invitație frățească de a veni la o consfătuire la Brașov pentru a ne înțelege asupra mijloacelor de a afla întrebuințarea cea mai potrivită fondului nostru jubilar înființat pentru ajutoarea și sprijinirea ziaristilor și a scriitorilor români dela noi. Și aceasta consfătuire va fi necesar a se face cel mult până la Rosalii«.

— Două ofițeri sinucigași. Reoglinirea vieții zgomotoase, pline de aventuri și — cheltuleli, o notă caracteristică a tragicului »soldateștei« și sinuciderea celor doi frați *Palcovici*, ofițeri în statul major. S'au sinucis din cauze binecunoscute: datorită. Înaintea oglinzii, pândind expresia feței, care se uită în ochii nemiloasei morți, ei au apăsă cocoșul revolverului de serviciu. Două detunături colosale, încât au cutremurat toată casa, creeri zdrobiți de părete, sângele stropind oglindea... Cu doi ofițeri mai puțin. — Moartea a fost instantanee.

Medicii și oamenii poliției, sosiți în grabă, n'au avut decât să constate sfârșitul. Iar scrisorile, pe cari le-au scris înainte de moarte acești doi frați ticăloși nefericiți, au venit să probe prin glasul lor, ceea ce eră neîndoișos: s'a întâmplat iarăși o sinucidere, iarăși o crimă a societății. Căci societatea soldateștei, cerințele crude cari sunt împre-

unate cu uniforma scilpitoare, toate acestea poartă mai multă vină că cei doi frați s'au sinucis, decât poate slăbiciunea, chiar starea lor decăzută sufletească.

Știrile din urmă adevărate că numiții ofițeri s'au sinucis fiindcă nu au putut plăti cambille, pe care le-a girat un — conte! Contele girează, ofițerul se împușcă... Nimic mai firesc... Într-adevăr: ucigașul celor doi frați e și contele Eszterházy Pál, care și-a dat cu ușurință iscălitura pentru mai multe cambii.

— Din Roma vine știrea că, bijutierul casei regale a primit din partea regelui și reginei mai multe comenzi importante, cu privire la căsătoria ducelui de Abruzzi. Regina văduvă Margareta are intenția să le dea cadou de nuntă mai multe dantele foarte vechi și scumpe. Regina Elena supraveghează ea singură apartamentul care este rezervat nouilor căsătorii, în palatul Quirinalului. El este vechiul apartament ocupat altădată de cătra Humbert I.

— Al XVI-lea congres internațional de medicină. Al XVI-lea congres internațional de medicină, care se va ține la Budapesta dela 29 August până la 4 Septembrie 1909 dă, de pe acum, cele mai frumoase speranțe. Mai mult de 356 profesori și agregări ai Universităților din toate țările lumii s'au angajat să prezinte rapoarturi în cele 21 secțiuni ale acestei adunări, și savanți cu reputație mondială au promis că vor lua cuvântul în adunările generale. Pe lângă aceasta, 39 comitete de propagandă s'au constituit în diverse state. Prima circulară cu programul provizoriu al congresului a fost trimisă la aproape 20 mii medici din cele două continente.

Pentru informații mai detaliate, doritorii să se adreseze biroului Congresului (XIII, Esterházy-utca 7 la Budapesta) care răspunde imediat.

— General francez insultat. Un caz interesant s'a întâmplat în gara din Nancy. Anume pe generalul Pau, comandantul corpului de de armată, un străin — se zice că ar fi german — l-a insultat și lovit cu bastonul de două ori peste față.

— Urmașa contesei de Vaughan. Precum ne este știut, regele Belgiei a rupt orice legătură cu contesa de Vaughan, deoarece aceasta fiind ușuratică ar fi dus curtea regală din Brusel la sapă de lemn. Conform știrilor mai noi, regele Leopold II care după zisa poporului belgian este »verde», își va lua de soție o frumoasă brunetă din Bordeaux.

— 2000 de oameni înecați. În Hang Kau Luni inundația a pus în tot. 2000 de oameni s'au înecat, 7000 de bărci zdrobite și înecate. Paguba e de 2 mil.

— Brutalitate rusească. În Vilna în săptămâna trecută poliția a deținut 30 de copii și fete dela vârstă de 15—16. Pe o fată de 16 ani au închis într-o celulă unde mai erau închise cinci femei, cu toate că celula este închepătoare numai pentru trei inși. Gunoii, aer infect și o bancă pentru trei inși a fost în celulă. Puțin după aceasta au mai închis două fete de școală în celula aceasta. Bițele fete au trebuit să doarmă pe pământul gol, de oarece nu au căpătat haine de dormit. Numai în ziua următoare le a fost permis părinților a-le aduce pierini și haine de dormit. Mâncare numai excepțional primesc, de oarece în Rusia obiceiul este că arestații numai la trei zile primesc ceva de mâncare. Cel arestat trebuie să se îngrijească singur de mâncare.

Este ușor de închipuit, că ce efect vor avea zilele petrecute între femei bețive și prostituate asupra unor fetițe fragede!?

— Balon dirijabil austriac. În clubul aeronautic din Berlin majorul austriac Hoernes, cunoscutul aeronsut, a ținut a conferință despre balonul cu cârmă, făcând cunoscut publicului auditor planul prin care voește să perfecționeze definitiv balonul cu cârmă. Balonul său nu s'ar ridica dela sine în aer, ci prin un motor. Balonul însă conform planului său este mai greu ca aerul. Atât suirea cât și coborârea, motorul o îndeplinește.

Conferențiarul a fost mult aplaudat.

— Războare cu bombe. În casa fabricantului de postav din Lodz, Beermann, a explodat zilele trecute o bombă, pe care din războare a ascuns-o cineva în casa numitului fabricant. Nu demult Beermann a primit o epistolă anonimă prin care i-se cerea poste restante 1000 de ruble.

Beermann însă nu și-a bătut capul cu aceasta. Bomba însă pe nefericitul fabricant l-a rupt în bucăți pe soția sa a rănit-o în douăsprezece locuri scoțându-i mâna dreaptă din umăr.

— Copii lui Carnot în contra monumentului lui Emil Zola. Copii prezidentului de republică uclis Carnot, iau exemplul urmașilor mareșalului Lannes. Anume tata lor Carnot fostul președinte precum și bunicul lor Lazar Carnot, bărbatul cel mai eminent al revoluțiunii franceze, sunt de asemeni îngropați în Pantheon. În zilele franceze din săptămâna trecută cei trei copii ai lui Carnot provocați de ziarele franceze fac o declarație foarte moderată cu privire la transportarea osemintelor lui Emil Zola în Pantheon. În general nu protestează în contra transportării osemintelor »antimilitaristului« Zola în Pantheon, dar declară tot odată că nu sunt competenți a judeca, că oare e corect sau nu a transporta osemintele lui Zola în Pantheon, zicând că viitorul apropiat va avea se judece.

Declară însă, că venerațiunea exprimată față de monumentul lui Zola nu izvoarește din simțul poporului.

— Falsificări de tablouri în München. De câțiva timp s'au răspândit prin presă știri asupra unor cercetări judiciare cu privire la practica unor negustori de a falsifica tablourile.

Ca să nu sufere renumele artiștilor din München pe urma știrilor alarmante, că se practică pe o scară foarte întinsă în Capitala Bavariei falsificarea operelor de artă, comitetul artiștilor a dat un comunicat asupra rezultatului anchetei, după care s'ar fi stabilit, că până acum o singură persoană să fie de meserie artist.

Chiar și printre negustori nu s'au găsit decât doi; cari sunt arestați, din cauză că ar fi înșelat lumea cu tablouri false.

Cu privire la pretinsul negoț întins cu picturi falsificate nu s'au descoperit dovezi până acum.

— Intervine Europa! În Jaffa (Palestina) cu ocaziunea turburărilor din timpul mai recent locuitorii turci au omorât 15 jidani dintre care 12 supuși ai Rusiei 2 ai Austriei și unul al Statelor-uniți nord americane.

Pessa mare (jidănească) din lume, se înțelege, a început să strige și să sblere, că istă ce se întâmplă în Palestina cu coreligionarii lor?!

Consulatele din Jaffa și din Ierusalim la acest strigăt de disperare al bieților jidani a intervenit la autoritățile turcești cari conform sistemului lor — nu și prea bat așa tare capul — cu astfel de fleacuri!

Presă însă va striga acuma și mai tare, văzând, că consulatele nu au putut obține satisfacție cuvenită pentru cei cinsprezece Khoni — cari au fost măcelăriți de seibaticii de turci!

D'ale învățătorilor.

Conform decisului de comitet dela 30 Decembrie a. tr. s'a stăvilit pentru anul acesta următorul program de acțiune în despărțăminte:

a) Organizarea învățământului.

Defectele și ameliorarea actualului plan de învățământ.

Cu studierea și referarea asupra acestei chestiuni s'a însărcinat: în tractul Timișorii domnul Nicolae Nicorescu, în tractul Lipovei dl George Tomi și în tractul Comloșului dl Dămlan Terlatu și d-na Aurelia Păcătan; cari au arătat în un studiu serios atât defectele, cât și remediile sănării acestora și amplificându-le cu păreriile membrilor comunicate în adunările de despărțăminte, să le subștearnă subscrisului referințe general, care reasumând toate păreriile întemelte și aducându-le în consonanță cu principiile pedagogiei moderne, va prezenta proximei adunări generale un studiu aprofundat asupra acestei momentuoase chestiuni.

b) Mijloacele de învățământ.

În scopul ameliorării mijloacelor de învățământ, cu recenziunea cursului de Limba română de I. Vuia, s'a însărcinat dl Antoniu Nevrican — tractul Timișorii, cu recenziunea cursului de Maghiară de I. Vuia s'a însărcinat dl Simeon Faur — tractul Belințului — cu recenziunea cursului de Geografie și Constituție de R. Vuia, s'a însărcinat dl Ioachim Muntean — tractul Comloșului, — cu recenziunea cursului de Aritmetică

și Geometrie s'a însărcinat dl Vasiliu Bogoiu din tractul Lipovei.

c) Metodica.

Ca material metodic s'a designat: pentru tractul Timișorii Limba română, iar ca propunătorii membrii dl Ioan Ghiuchici și dl Dămlan Sebeșan; pentru tractul Belințului Limba maghiară, iar ca propunătorii membrii dl T. Buru și dl Virgil Amandia; pentru tractul Comloșului mare Geografia și Constituția, iar de propunătorii membrii dl V. Țapoș și dl Simeon Andron, în tractul Lipovei Aritmetica și celelalte studii impuse prin decisiunea de despărțământ, iar de propunătorii membrii dnil I. Mursa, și I. C. Mursa și I. Neamțu, precum și ceilalți designați prin adunarea generală a despărțământului.

d) Teme libere.

1. Cari sunt impedimentele și defectele învățământului primar și cari sunt mijloacele de sanare?

2. Cari sunt cauzele, că în general rezultatele asigurării caracterului confesional al școalelor noastre, nu sunt mulțumitoare, ce măsuri ar reclama aceasta importantă cauză, și cari sunt izvoarele din cari s'ar putea crea fondul cultural pentru ajutorarea școalelor.

Conform § 12 al Regulamentului, fiecare membru — la convocarea prezidiului — este obligat a lua parte în discuțiune asupra chestiunilor de sub punctele a, b și d.

Membrii cari vor să citească tractate în adunarea generală districtuală, conform § 13 al Regulamentului, au ale subșterne prezidiului până la finea lui lunii v. a.

Să reținem toți membrii a adună și administra prezidiului știrii și acte din trecutul nostru cultural, ca manuale de școală, testimonii vechi, documente vechi ș. a. cari vor fi espuse de reuniune la expoziția culturală dela 1912.

Toți membrii să reținem în fine a solvi până la proximele adunări generale de despărțăminte, atât taxa restanță și curentă de 2 cor. la fondul reuniunii, cât și taxa de 2 cor. la fondul convicțiunii pe anul 1906, 1907 și 1908.

T. președinți al despărțământelor sunt invitați a convoca neomis adunările despărțământelor pe săptămâna luminată, conform § 2 al Regulamentului.

Încetarea »Vetrei școlare« aruncând o umbră asupra reputațiunii noastre, adunările din despărțăminte sunt invitate a se pronunța și asupra modalităților cari sunt a se lua, pentru asigurarea unei reviste de specialitate.

Convins fiind, că toți membrii sunt pătrunși de dorul de a rehabilita aceasta reuniune în buna ei reputație de odinioară, așezez la nobilul sentiment al fiecărui, să și facă datoria.

Comloșul mare, 22 Martie 1908.

Iuliu Vuia, vice-preș. reuniunii.

Ultime informațiuni.

Al nouălea minister. București, 14 Aprilie. În ședința sa de ieri Senatul a adoptat, cu 57 voturi, proiectul de lege pentru înființarea celui de al nouălea minister.

Economic.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 15 Aprilie 1908

INCHEEREA la 3 ORĂ :

Oră pe Apr. 1908 (100 flg.)	21:22—21:24
Secară pe Apr.	18:44—18:46
Ovăș pe Apr.	14:12—14:14
Cucuraz pe Mai 1908	12:50—12:52

INCHEEREA la 4 ORE :

Oră pe Apr.	21:06—21:08
Secară pe Apr.	18:40—18:42
Ovăș pe Apr.	14:10—14:12
Cucuraz pe Mai 1908	12:72—12:74

Poșta Redacției.

C. M. în Cristian. Se vor publica în suplimentul literar de Paști. Primim cu plăcere să ne fi corespondent.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichin.

Prețuri moderate!

Spre atențiunea onor. public!

PARFUMERIE

FRANCEZĂ ȘI ENGLEZĂ

Creme pentru față, creme și pudre pentru mâni, pudre pentru față, ape de colonia, ape de păr, săpunuri, ape de gură, paste, prafuri și perii pentru dinți precum și tot felul de articole casnice în calitățile cele mai bune și cu prețurile cele mai moderate, se găsesc la:

Noua Drougerie

= Nestor Hanzu =

ARAD

strada Weitzer János Nrul 2.
(Palatul Minorităților).

Firmă românească!!

Comenzile din provincie să efectuiască prompt și exact.

Comande din provincie să efectuiască prompt și exact.

Adresa pentru scrisori:
„VÖRÖSKERESZT“ DROGERIA ARAD.

Preluare și deschidere de hotel și cafenea

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că am cumpărat dela văduva doamna Duffner restaurantul „VASS“

care de mai multe decenii se bucură de cea mai bună renume dela 1 April a. c. o voi conduce sub numele meu. Toate năzuirile mi-le voi îndrepta într'acolo ca să merit încrederea on. public. Pentru care scop am renovat toate odăile hotelului în stil modern și am introdus lumină electrică. Tot asemenea am aranjat în mod corăspunzător și cafenea, unde oricând se pot căpăta cele mai fine și mai bune beuturi de cafenea, și vinuri de risling de 5 ani, produsul din via proprie în butelii de 3 și 7 decilitri precum și bere veritabilă de Pilsen în butelii cu prețul cel mai favorabil.

Deschiderea festivă Mercuri la
1 Aprilie.

Totodată îmi iau îndrăzneala că am angajat ca conducător al afacerilor mele pe dl **IGNATIE KLEIN**, care de 8 ani ca portier la „Hotel Central“.

La toate plecările și sosirile trenurilor
:: :: :: omnibus particular. :: :: ::

Cu distinsă stimă :

HAAS ALBERT

hotelier și cafetier.

Jgaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu

Aur și argint călcat cumpără pentru prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

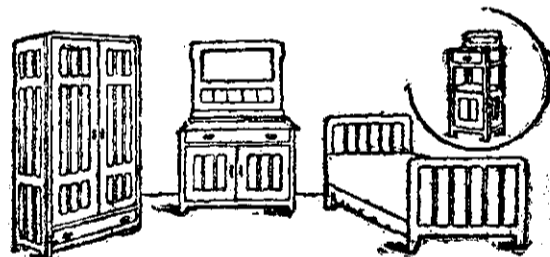
Cel mai mare magazin și atelier de reparat biciclete și mașini de cusut din Arad.

Hammer Vilmos

Maestru de electricitate

Arad, Szabadság-tér 7. Telefon 96.

Pfaff și Singer. Mare asortiment și cel mai ieftin magazin de mașini de cusut **Minerva** cu roată și biciclete Puch și Premier precum și părți constituante de mașini, plăci de gramofone. — Ace de mașină de cusut veritabile englezești. Condiții de plată favorabile. Mare atelier special de reparaturi.

Fabrică de mobile.

Cele mai ieftin isvor de a procura mobile e în **TIMIȘIORA.**

Mare magazin cu tot felul de mobile pentru mirese, dormitoare, saloane, cafenele, hoteluri etc., dela cele mai simple până la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru birouri de cancelarii și bolte, pregătirea meselor de biliard după deseme date sau planuite și desemnate de mine; nu altcum și tot felul de lucruri și mobile pentru edificii cari aparțin branșei măsuritului.

Onoratul public poate fi sigur de lucruri solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plătit în rate lunare.

În așteptarea comandelor, rămân cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT

fabricant de mobile în

Temesvár
G. yárváros, 3 király-u. 6.

Oravicza
Fő-utca.

APĂ MINERALĂ PHOENIX

DIN BUZIAS

PENTRU BOALE DE RINICHI și BEȘICĂ întrece orice apă GUST PLĂCUT PUȚIN ACRIU, LIBER de FER, cu acid carbonic.

APĂ DE MASĂ RECORITOARE

RECOMANDATĂ DE MEDICI. RECOMANDATĂ DE MEDICI.

Se poate folosi ca și cură de beut, la boale de rinichi și de beșici, la cataruri învechite de rinichi, contra petrei de beșică și formațiune de nisip, s'a dovedit cu mare efect la organele respirării și la afecțiuni corale. — Prospect se trimite la dorință administrația izvoarelor

Direcțiunea apelor minerale Muschong Buziaș.

GEORG DÉCSI

măiestru de instrumente muzicale
SIBIU, str. Ocnei Nr. 10.

Magazin de tot felul de intru-
mente muzicale, depozit bogat
de cele mai bune coarde.
Primește și execută prompt tot
felul de comande din provin-
cie, precum reparaază bine și
ieftin orice lucrare ce aparține acestei ramuri.

B. GOLDSTEIN

BRASSO

KOLOSTOR UTCZA 21 sz.

fabricare de tot felul de corsete pentru
dame, fete și copii.

Corsete pentru a ține corpul drept,
vătuire, corsete pentru sarcină și lăptat.
Catalog ilustrat gratuit și porto franco.
Calitatea cea mai ieftină și cea mai bună
și mai fină.

Cea mai eficientă și mai bună sursă
de cumpărare
PENTRU ACOPERIREA
necesităților menajului.

Recomandăm:

Recomandăm:

Creme de față		Paste-de dinți
Parfumuri		Perii de dinți
Pudre		Ape de gură
Ape de colonia		Săpunuri
Praf de dinți		Ape de cap
Cremede dinți		Parfumuri de odaie

VOJTEK ȘI WEISZ

mare drogerie și parfumerie.

Arad Arad

Johann Neditz

Ferar de instrumente, lăcătuș de mașini și mecanic.
Versecz, Barosplatz.

Recomandă onoratului public, fabricatele sale proprii, ca

Biciclete,

Fântâni,

Stropitoare cu peronosporă, de rechisite.

Conducte de cauciuc, și

Gramofone,

cu prețurile cele mai ieftine.

Cântare,

Pumpe,

Repara-
turile, sau
ori-ce co-
mande vor
fi execu-
tate cât se
poate de
bine. - - -

Grósz Nagy Ferencz,

farmacia DEBRECZEN, Șas-u. 8, „Arany egyszervu”
Recomandă medicamente speciale preparate.

Numai există reumă!

Cine voinște să scape de orice soi de reumă și de tot felul de dureri externe să cumpere o sticlă mare din renumitul **Balzam Regesc** (Király Balzsam) al cărui efect vindecător recunoscut de medici. 1 sticlă mare 2.65 cor. cu îndrumare. 3 sticle mari 6.65 cor. cu îndrumare, porto franco cu rambursă. Patentat, în nenumărate spitale de frunte se aplică ca cel mai eficace medicament. *Numai există reumă!*

MUSTAȚA E FRUMOASĂ
dacă întrebuințezi
POMADA HAJDUSAG

cea mai bună pentru creșterea și
potrivirea mustetelor, pregătită
din materie neunsuroasă. Efectul
se vede foarte iute și cu siguranță.
Un borcan 50 fil. Prin poștă se trimite numai 3 borcane cu 2.15 Cor. Cu rambursă gratuit.

Védjegy.

MEDICAMENT

PENTRU VOPSIREA PARULUI
în culori blond, brunet sau negru. Efect la moment.
O singură vopsire e de ajuns, ca părul sau mustața o lună să aibă culoarea ce o dorește. Nu înăsprește părul. O sticlă cu medicament pentru ori și ce culoare 4 cor.

Prin reclamă la progres!